TELKINIAI

Fonde įsteigtas Algimanto ir Romo Kezių vardinis fondas

LAIMA APANAVIČIENĖ

Lietuvių Fonde įsteigtas dar vienas vardinis fondas. Tai žinomų JAV lietuvių Algimanto (1928.X. 28– 2015.II.23) ir Romo (1930.I. 16– 2015.I.17) Kezių vardinis fondas, skirtas gabiems Kybartų Kristijono Donelaičio gimnazijos absolventams, studijuojantiems universitetuose. Fondą brolių atminimui įsteigė Kezių sesuo Danutė Kezytė-Wolosenko ir Romo Kezio našlė Daiva Kezys, padedant draugams.

Romas (k.) ir Algimantas Keziai. Jono Kuprio nuotr.

Broliai Keziai puikiai žinomi ne tik JAV lietuviams, jų plati veikla ne kartą buvo nušviesta ir Lietuvoje. Algimantas – fotomenininkas, rašytojas, leidėjas, parodų organizatorius, filmų kūrėjas. Romas – JAV LB veikėjas, žurnalistas, New Yorko „Laisvės žiburio" radijo steigėjas ir buvęs laidų vedėjas.

Daug metų gyvenę JAV (Algimantas – Čikagoje, Romas – New Yorke) jie visą laiką mintimis buvo su Lietuva, niekada neužmiršo savo gimtinės Vištytyje, Vilkaviškio rajone ir didžiajame žemyne aktyviai puoselėjo lietuvybę.

Gimtinę broliai paliko dar paaugliai su nuo karo negandų ir grįžtančių bolševikų pasitraukiančiais tėvais, dviem seserimis – Aldona ir Danute. Po Vokietijos „perkeltųjų asmenų" stovyklos šeima apsistojo New Yorke, bet vėliau pasklido ir po kitus šalies miestus. Romas pasiliko New Yorke, kur ėjo komercijos mokslus, įsteigė turizmo bendrovę. Brolis Algimantas persikėlė į Čikagą, tapo dvasininku, bet vėliau atsisakė kunigystės ir tapo žymiu fotomenininku. Abu broliai ne kartą yra lankėsi Lietuvoje, buvo atvykę ir į savo gimtinę – Vištytį.

Algimantas Kezys fotografijos menu susidomėjo dar būdamas studentas, apie 1958 m. Nuo 1964 m. pradėjo rengti savo parodas. Fotomenininko talentas pripažintas 1965 m., surengus parodą Čikagos meno institute. Nuo 1990 m. menininko parodos kasmet vyksta ir Lietuvoje.

Tai buvo labai plataus akiračio žmogus, daug dėmesio ir jėgų skyręs lietuvių meno puoselėjimui Amerikoje. 1966 m. A. Kezys įkūrė lietuvių fotoarchyvą (dabar Stasio Budrio archyvas), Amerikos lietuvių bibliotekos leidyklą, 1980 m. Čikagoje įsteigė galeriją, kuri rengė lietuvių meno parodas, leido katalogus. A. Kezio rūpesčiu JAV išleista apie 90 knygų, jų didžiąją dalį sudaro fotoalbumai bei parodų katalogai. Vienas įdomesnių paskutinių metų leidinių – autorinis fotoalbumų triptikas „Čikaga". 1997 m. A. Kezio iniciatyva internete eksponuota pirmoji virtuali lietuvių fotografijos paroda.

Menininkas sukūrė daug dokumentinių filmų apie lietuvių išeivijos žymius asmenis, kultūrinius įvykius. Dirbo jaunimo organizacijose, vadovavo Jaunimo centrui Čikagoje, rūpinosi jų spauda, daugelį metų redagavo laikraštį „Žvaigždė". Už aktyvią kūrybinę ir visuomeninę veiklą A. Kezys pelnė JAV LB Kultūros tarybos premiją, 1992 m. A. Keziui suteiktas Lietuvos fotomenininkų sąjungos garbės nario vardas. 1999 m. apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu.

Nenusileido veikla Algimantui ir jo brolis Romas. 1952 m. JAV įsteigė skautų vyčių oktetą, jame dainavo, buvo jo pirmininkas. 1952–1954 m. Lietuvių studentų sąjungos, 1954–1955 m. jos centro valdybos narys. 1961 m. įkūrė New Yorko vyrų oktetą ir skautų filisterių skyrių; buvo jos pirmininkas. 1962–1964 m. „Mūsų vyčio" vienas redaktorių. 1963 m. su kitais įkūrė Jaunimo organizacijų federaciją. 1963–1964 m. skautų Atlanto rajono vadas. 1966 m. New Yorke suorganizavo radijo valandėlę „Laisvės žiburys", buvo jos vadovas. Daugelį metų didžiausio JAV miesto ir apylinkių lietuviškai kalbantys klausytojai sekmadienio rytais girdėdavo svarbiausias savo bendruomenės naujienas, žinias iš Lietuvos. 2002 m. gegužę Romas Kezys baigė darbą radijo programoje „Laisvės žiburys". 1977 m. subūrė vyrų dainininkų grupę „Vytis", išleido jos dainų plokštelę. Nuo 1977 m. kelionių agentūros „Vytis" savininkas. Jo straipsnius skaitytojai rasdavo „Darbininke", „Drauge", „Skautų aide", „Vienybėje". 2009 metais Romas Kezys išleido prisiminimų knygą „Nuo Vištyčio iki New Yorko".

Už nuopelnus Lietuvos Respublikai 2001 metais jis apdovanotas Lietuvos didžiojo kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu.

Abu broliai į amžinybę iškeliavo 2015-aisiais, vos mėnesio skirtumu. Romas ilsisi šiapus Atlanto, o Algimantas – Vilniaus Antakalnio kapinių menininkų kalnelyje. Lietuvių Fonde įsteigtas brolių Kezių atminimo fondas, tikime, padės ne tik jų žemiečiams studentams sėkmingai studijuoti. Brolių Kezių pavyzdys skatins jų gimtojo krašto jaunuolius tapti savo krašto patriotais, darbais garsinti savo gimtinės vardą.